

Fler verktyg i socialtjänsternas arbete för att förebygga brott och stärka skyddet för barn DS 2023:15

Regeringskansliets diarienummer: S2023/02226

Familjerättssociomernans riksförening, här kallat FSR, tackar för inbjudan att svara på denna remiss. Det är intressanta och viktiga förslag som har stor betydelse för våra medlemmars möjligheter att utföra arbetet. FSR är en förening för sociomer som arbetar med familjerättsliga frågor inom offentlig förvaltning, företräddelsevis inom kommunernas socialnämnder. Föreningen har år 2023, 779 medlemmar över hela landet.

10.8.1 Samtliga anmälningar om oro för barn bör bli digitalt sökbara

FSR stöder förslaget om att spara uppgifter om anmälningar om oro för barn. Det ökar möjligheten till att få uppgifter i vårdnadsutredningar som kan ge en bredare bild av barnets situation.

12.5.2 Uppgiftsskyldighet för vissa verksamheter som avses i skollagen och anställda i sådan verksamhet

FSR stöder även förslaget om att ge viss skolpersonal skyldighet att medverka i utredningar om vårdnad, boende och umgänge. Skyldigheten behöver förtydligas jämfört med dagens lagstiftning.

Vi delar bedömningen att skolkuratorer och skolhälsovården inte skall ha plikt att medverka i utredningar om vårdnad, boende och umgänge. Barnets behov av integritet är viktig och vi behöver värna om barnets möjlighet att vända sig till kuratorn som en möjlighet att diskutera olika svårigheter och som en hjälp när föräldrar är i konflikt. Om skolkuratorn får plikt att medverka i utredningar, kan det även innebära att föräldrar avråder barn från att vända sig till skolkuratorn. Utredare på socialtjänstens familjerätt kan i dag fråga kuratorn om uppgifter som kan ha betydelse för utredningen men då behöver det göras en menprövning av skolkuratorn om uppgiften kan lämnas ut. Skolkuratorer och skolsköterskor har fortsatt anmälningsplikt vid oro för barn och därmed kan nödvändig information komma fram den vägen.

FSR stöder vidare förslaget om att ge familjerätten möjlighet att inhämta uppgifter från skolpersonal utan vårdnadshavares samtycke. Det är ofta av stor vikt att familjerätten kan ta in uppgifter från referenter för att ge en bredare bild av barnets situation. Det är en fördel att kunna göra detta med samma förutsättningar som vid utredningar om barns behov av skydd.

I sammanhanget vill FSR understryka behovet som i vissa fall uppstår att få uppgifter från psykiatrivården, både avseende barnet och dess föräldrar. FSR har påtalat detta tidigare och önskar att det sker en prövning om detta kan vara lämpligt.

12.5.3 Partsinsynen ska begränsas i vissa fall

FSR ser ett stort behov av att finna en lösning i frågan om att begränsa partsinsynen i vissa fall men anser inte utredningen tillräckligt utrett de dilemman som uppstår, eller har förslagit en heltäckande juridisk lösning för detta.

Det är viktigt i bedömningar om barnets bästa att familjerätten kan inhämta uppgifter från socialregister i barnets hemkommun, även om barnet befinner sig på skyddad adress. Här kan det vara nödvändigt att uppgifter om från vilken kommun denna information inhämtats inte kan ges till motpart. En sådan möjlighet vore önskvärd och genomförbar utan långtgående konsekvenser för partsinsynen.

FSR ser också behovet av att kunna använda referenter i alla utredningar, oavsett sekretessmarkering. Detta för att kunna genomföra robusta utredningar där även referenter, och inte enbart barn och föräldrar, kommer till tals om barnets situation. Vår uppfattning är att uppgifter från en referentperson kan vara avgörande i en utredning, särskilt om det är information från BUP eller familjebehandlare som träffat barnet en längre tid. Vi instämmer därför inte i utredningens slutsats att det handlar om uppgifter av mindre betydelse. Vi instämmer heller inte i att utredaren kan besvara alla frågor om referentuppgifterna. Att som utredningen föreslår begränsa partsinsynen innebär att part inte får möjlighet att kalla referenten som vittne, ställa följdfrågor, eller ifrågasätta denne. Det kan inte avhjälpas med att utredaren hörs som vittne då utredaren inte kan besvara sådana frågor.

Partsinsynen en stark och grundläggande princip i alla tvistemål. Det skulle vara en grannliga uppgift och långtgående ansvar för socialnämnden att överväga om partsinsynen skall gälla eller förhindras för olika uppgifter i en utredning. Möjligen skulle det vara mer lämpligt om tingsrätten får ta ansvar för att bedöma om begränsad partsinsyn skall gälla för alla uppgifter i målet. Om socialnämnden skall få möjligheten att begränsa partsinsyn kan det leda till besvärliga parallellprocesser, om socialnämndens begränsning av partsinsynen kan överklagas till kammarrätten, som kan bli långvariga och konfliktfyllda. FSR vill påminna om att mål med sekretessbelagda personuppgifter kan ha olika bakgrunder och utgångspunkter och det är inte alltid det bästa för ett barn att skyddas från en förälder.

Till sist men inte minst vill FSR åter igen understryka vikten av att lagstiftningen ändras i linje med det som tidigare föreslagits i "Ett fönster av möjligheter- stärkta rättigheter för barn och vuxna i skyddat boende". Det skulle vara till stor fördel för barnets situation och möjligheter att få tillgång till bådas sina föräldrar om det är möjligt och lämpligt.

Jan Nyberg
Ledamot

Malin Carlsson
Ordförande